

KUNTASTRATEGIA 2026–2030

1. Yleinen osa	1
2. Kunnan visio	11
3. Kunnan toimintaperiaatteet	11
4. Painopistealueet	12
Älykäs sopeutuminen	12
Merkityksellinen elämä	12
5. Toimintaohjelmat	14
Talousohjelma	14
Hyvinvointiohjelma	15
Kiinteistö- ja tukipalveluohjelma	17
Sivistystoimen ohjelma	18
Kotoutumisohjelma	19
Elinkeino-ohjelma	20

KUNTASTRATEGIA

(Kuntalaki 37§)

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Joutsan kunnan tavoitteena on olla itsenäinen kunta

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖN ANALYYSI

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategiaa tarkasteltaessa, laadittaessa tai päivittäessä on ensiarvoisen tärkeää tarkastella kunnan ulkoisen toimintaympäristön tulevaa kehitystä. Kuntien toimintaympäristön muutosten tarkastelu perustuu informaatioon, jota on saatavissa tilastoista ja ennusteista, näistä tehdyistä johtopäätöksistä sekä lisäksi erityisesti ei-numeerisiin laadullisiin menetelmiin perustuvista näkemyksistä ja johtopäätöksistä. Johtopäätösten tekeminen edellyttää laajaa ymmärrystä yhteiskunnan kehityksestä ja muutosten aktiivista seuraamista eri tiedotusvälineistä, mediasta ja kirjallisuudesta sekä asiantuntijoiden arvioista tulevasta kehityksestä.

E erityisen hyödyllistä on talous-, ikä-, ammatti-, asukas- ja yritystilastoista ja -ennusteista saatava tietopohja. Ennusteet pohjautuvat aiempaan kehitykseen, joiden avulla ennakoidaan tulevaa kehitystä ja pyritään johtamaan toimintaa toivottuun suuntaan tai reagoimaan epätoivottuihin suuntauksiin.

Kunnan perustehtävät ovat säilyneet pitkälti samoina vuosikymmenten ajan, vaikka toimintaympäristö on muuttunut. Kunnan perustehtäviin tehtäviin on kuulunut sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja koulutus. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut sekä pelastustoimi siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle. Kunnat vastaavat perusopetuksesta ja Joutsassa myös lukiokoulutuksesta. Koulutuksen laatu ja saavutettavuus ovat tärkeitä tekijöitä kuntien vetovoimaisuudessa.

Kunnat vastaavat myös paikallisesta infrastruktuurista, kuten teistä, vesihuollosta ja viheralueista. Hyvin hoidettu infrastruktuuri parantaa asukkaiden elämänlaatua ja kunnan vetovoimaa. Kunnat ovat vastuussa myös paikallisesta ympäristönsuojelusta ja kestävästä kehityksestä edistämistä.

2020-luku on tuonut mukanaan merkittäviä muutoksia yhteiskunnassa, jotka vaikuttavat myös kuntien toimintaympäristöön. Digitalisaatio, ilmastonmuutos, väestörakenteen muutos ja globalisaatio ovat keskeisiä tekijöitä, jotka muovaavat nykypäivän ja tulevaisuuden kuntia. Näiden muutosten keskellä kuntien on sopeuduttava ja löydettävä uusia tapoja palvella asukkaitaan ja edistää paikallista elinvoimaa.

Megatrendit ovat laajoja, pitkän aikavälin kehityskulkuja, jotka muokkaavat yhteiskuntaa.

Tärkeimpiä megatrendejä 2020-luvulla ovat:

- **Digitalisaatio:** Teknologian kehitys ja digitalisaation lisääntyminen muuttavat työnteon, koulutuksen ja palveluiden tuottamisen tapoja. Kunnat joutuvat investoimaan digitaaliseen infrastruktuuriin ja kehittämään digitaalisia palveluita.
- **Ilmastonmuutos:** Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen vaativat kunnianhimoisia toimia. Kunnat ovat keskeisessä roolissa ilmastotoimien toteuttamisessa, kuten energiatehokkuuden parantamisessa ja kestävästi liikuttamisen edistämisessä.
- **Väestön ikääntyminen:** Väestön ikääntyminen tuo haasteita erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen. Kunnat tarvitsevat uusia ratkaisuja ikääntyvien asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.
- **Globalisaatio:** Globalisaatio vaikuttaa paikalliseen talouteen ja työmarkkinoihin. Kuntien on löydettävä tapoja houkuttaa investointeja ja tukea paikallista yritystoimintaa.

Kuntien selviäminen muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttää suunnittelua, innovointia ja yhteistyötä. Kunnat voivat selviytyä ja menestyä, kun ne keskittyvät seuraaviin tekijöihin:

- **Palvelujen kehittäminen:** Kuntien on jatkuvasti kehitettävä palveluitaan vastaamaan asukkaidensa tarpeita. Tämä edellyttää muun muassa palveluiden digitalisointia ja asiakaslähtöisyyttä.
- **Talouden tasapaino:** Kuntien on huolehdittava taloudestaan ja etsittävä keinoja tulojen lisäämiseksi ja menojen hallitsemiseksi. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kumppanuuksia yritysten ja muiden kuntien kanssa.
- **Yhteisöllisyys:** Kuntien on edistettävä yhteisöllisyyttä ja asukkaidensa osallisuutta. Vahva yhteisöllisyys lisää kunnan vetovoimaa ja asukkaiden hyvinvointia.

Kunnan on välttämätöntä tuntea sen toimintaan vaikuttavat muutostekijät. Näitä ovat 2020-luvulla muun muassa:

- valtionosuusjärjestelmän muutokset, kunnan toiminnan rahoitus
- digitalisaatio ja tekoäly, informaatioympäristö, digivalta
- väestön ikääntyminen
- elinolosuhteet, perustarpeet (vesi, lämpö, ruoka)
- syntyvyyden lasku
- Ukrainan sodan vaikutukset, sodan uhka
- luonto ja ilmastonmuutos
- työllisyyden edistäminen ja työllisyyden hoitaminen kunnan toimintana
- työvoiman saatavuus
- hyvinvointityö yhdessä hyvinvointialueen kanssa
- kansalaisten hyvinvoinnin eriytyminen
- kaupungistuminen kiihtyy
- kuntien eriytyvät tehtävät, mahdollisesti eri kokoisilla kunnilla eri tehtävät
- maaseutumaisten kuntien tulevaisuus, eriytyvä alue- ja kuntakehitys
- monipaikkaisuus
- kuntayhteistyö
- kuntien yhdistyminen lähialueella
- demokratian muutos, osallistuminen
- poliittiset muutostekijät: liikehdintä, yhdenvertaisuus
- osaamisen keskittyminen
- yleissivistys ja kulttuuri
- maahanmuutto

Kuntalaisille tehdyssä strategiakyselyssä vastaajat pitivät merkittävimpinä Joutsan lähitulevaisuuteen vaikuttavina tekijöinä:

- väestön ikääntyminen ja lasten määrän väheneminen
- työllisyys ja työpaikkojen kehitys
- kuntatalouden kestävyys
- sote-palvelujen saatavuus hyvinvointialueen muutoksissa
- kunnan vetovoima – miten saada uusia asukkaita ja perheitä

Tavoitteena on, että tulevaisuuden Joutsa huomioi toimintaympäristössään tapahtuvat muutokset ja on ketterä, innovatiivinen ja asukkaitaan kuunteleva. Se hyödyntää teknologiaa ja dataa päätöksenteossa ja palveluiden tuottamisessa. Tulevaisuuden Joutsa on myös kestävä ja yhteisöllinen, ja se pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia kaikilla elämänalueilla.

Kunnan elinvoima perustuu sen kykyyn houkuttaa uusia asukkaita, yrityksiä ja investointeja. Elinvoimainen kunta tarjoaa asukkailleen hyvät elinmahdollisuudet ja monipuoliset palvelut. Kunnan elinvoimaa voidaan vahvistaa muun muassa panostamalla koulutukseen, kulttuuriin ja elinkeinotoimintaan.

KESTÄVÄ JA TOIMIVA MAASEUTUMAINEN ELINYMPÄRISTÖ

Elinympäristön kehittämisessä on tärkeää huomioida luonnon ja rakennettujen ympäristöjen välinen tasapaino. Tavoitteena on luoda koko Joutsan kunnan alueelle alueita, joissa ihmiset voivat elää mukavasti ja turvallisesti sekä säilyttää ympäristö elinvoimaisena.

Rakennettu ympäristö käsittää kaikki ihmisen suunnittelemat ja rakentamat tilat, kuten rakennukset, puistot ja tiet. Näiden suunnittelussa ja rakentamisessa on tärkeää huomioida estetiikka, toimivuus ja turvallisuus. Hyvin suunniteltu ja rakennettu ympäristö parantaa asukkaiden elämänlaatua ja lisää alueen vetovoimaa. Kunnan keskeisin rakennetun ympäristön hanke liittyy keskusta-alueen kehittämiseen, erityisesti toriin, liikenneväyliin ja puistoalueeseen. Kauniiden viheralueiden, puistojen ja esteettisesti miellyttävien rakennusten suunnittelu ja ylläpito ovat keskeisiä tekijöitä viihtyisän elinympäristön luomisessa.

Toimiva ympäristö tarkoittaa sellaista tilaa, jossa asukkaiden arki sujuu vaivattomasti. Tämä käsittää muun muassa helppokulkuiset ja turvalliset kävely- ja pyörätiet, sekä monipuoliset palvelut ja kaupat lähellä asukkaita. Toimiva ympäristö tukee asukkaiden aktiivista ja terveellistä elämäntapaa. Infrastruktuuri on kunnan selkäranka, joka mahdollistaa sujuvan arjen ja tukee kestävästä kehitystä. Hyvin suunniteltu ja ylläpidetty infrastruktuuri, kuten tiet, vesijohtoverkosto ja energianjakelu, on elintärkeää asukkaiden elämänlaadun ja kunnan toimivuuden kannalta.

Kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että ympäristön kehittämisessä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset näkökulmat. Tavoitteena on löytää ratkaisuja, jotka tukevat pitkäaikaista hyvinvointia ja luonnonvarojen kestävästä käyttöä. Tämä edellyttää esimerkiksi energiatehokkaita rakennuksia, uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Luonnonmukaisessa ympäristössä pyritään säilyttämään ja vahvistamaan luonnollisia alueita.

Joutsassa pyritään toimivaan ja maaseutumaiseen elinympäristöön, jossa asukkaat kokevat arjen sujuvaksi ja miellyttäväksi. Tämä tarkoittaa muun muassa saavutettavia palveluita, monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja turvallisuutta. Toimiva elinympäristö edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, mikä lisää asukkaiden hyvinvointia ja tyytyväisyyttä.

Elinympäristöä kehitetään Joutsassa ensisijaisesti asukkaiden tarpeet ja toiveet huomioiden. Kunnan on tärkeää kuunnella asukkaita ja ottaa heidän palautteensa huomioon päätöksenteossa. Asukkaat arvostavat turvallisuutta, viihtyisyyttä, palveluiden saatavuutta ja kestävästä kehitystä tukevia ratkaisuja. Kunnan on tärkeää tukea asukkaiden aktiivista osallistumista ja luoda mahdollisuuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Kuntalaisille tehdyssä strategiakyselyssä vastaajien mielestä seuraavia palveluja olisi erityisesti kehitettävä:

- Lapsiperheiden palvelut ja koulutus on tärkeintä kunnan tulevaisuuden kannalta.
- Hyvinvointi-, liikunta- ja kulttuuripalvelut keskeisiä kuntalaisten arjessa.
- Ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen
- Työllisyyden ja yritystoiminnan tukeminen on keskeinen elinvoimatekijä.
- Matkailun, vapaa-ajan asumisen ja kunnan vetovoiman kehittäminen.

KUNNAN ELINVOIMA JA SEN TEKIJÄT

Elinvoimainen kunta on sellainen, jossa asukkaat voivat hyvin, talous on kestäväällä pohjalla ja ympäristö on viihtyisä ja toimiva. Tämän saavuttaminen vaatii useiden eri tekijöiden huomioimista ja yhteistyötä eri tahojen välillä. Kulttuuri, osallistuminen, kylien kehittäminen sekä menestyvä elinkeinopolitiikka ovat keskeisiä elementtejä. Kunnan elinvoimasta huolehtimiseen tarvitaan kaikkien toimijoiden yhteistyötä ja sitoutumista.

Kulttuuri

Kulttuuri on yksi Joutsan elinvoiman kulmakivistä. Monipuolinen kulttuuritarjonta, kuten taidenäyttelyt ja musiikkitapahtumat, lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja houkuttelevat vierailijoita. Kulttuuri edistää yhteisöllisyyttä ja Joutsan-identiteettiä, ja se voi myös olla merkittävä taloudellinen tekijä matkailun kautta.

Osallistuminen ja kylien kehittäminen

Asukkaat ovat kunnan elinvoiman perusta. Joutsalaisten aktiivinen osallistuminen on välttämätöntä kunnan elinvoiman ylläpitämisessä. Kunta voi tukea asukkaiden osallistumista tarjoamalla mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua sekä kuuntelemalla heidän toiveitaan ja tarpeitaan.

Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon ja yhteisön toimintaan on elintärkeää. Osallistuminen voi tapahtua esimerkiksi kuntalaisaloitteiden ja erilaisten työryhmien kautta. Kun kunnan asukkaat kokevat, että heidän mielipiteitään kuullaan ja arvostetaan, he sitoutuvat vahvemmin kunnan ja koko yhteisön kehittämiseen ja hyvinvointiin.

Joutsassa on useita aktiivisia kyliä. Viihtyisät ja toimivat kylät luovat perustan elinvoimaiselle kunnalle.

Menestyvä elinkeinopolitiikka

Menestyvä elinkeinopolitiikka luo työpaikkoja ja tukee paikallista taloutta. Kunnan tulisi tarjota hyvät edellytykset yritystoiminnalle, kuten joustavat kaavoitusratkaisut, yritystukipalvelut ja yhteistyöverkostot. Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten tukeminen on tärkeää. Kunnan elinvoimasta huolehtiminen on kaikkien yhteinen tehtävä. Kunnanvaltuusto ja sen alaiset toimielimet tekevät keskeisiä päätöksiä, mutta myös viranhaltijat, yritykset, järjestöt ja asukkaat ovat mukana tässä työssä. Yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden välillä on avainasemassa, jotta kunnan elinvoimaa voidaan kehittää kokonaisvaltaisesti ja kestävästi.

Viranhaltijat ja luottamushenkilöt vastaavat päätöksenteosta ja strategisesta suunnittelusta. Heidän tehtävänä on varmistaa, että kunnan resurssit käytetään tehokkaasti ja että päätökset tehdään pitkäjänteisesti ja kestävästi.

Paikalliset yritykset ovat ratkaisevassa roolissa kunnan elinvoiman ylläpitämisessä. Yritykset luovat työpaikkoja ja tuottavat verotuloja, jotka mahdollistavat osaltaan kunnan palveluiden rahoittamisen. Kunnan tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa ja tarjota heille edellytykset menestyä. Joutsan-lupaus toimii välineenä kunnan ja yrittäjien yhteistyölle.

Yhdistykset

Järjestöt ja yhteisöt tuovat merkittävää erityisosaamista ja panostaan kunnan kehittämiseen. Ne toimivat aktiivisesti asukkaiden äänenä sekä järjestävät tapahtumia, tarjoavat palveluita ja luovat mahdollisuuksia osallistumiseen. Joutsassa toimii useita kymmeniä aktiivisia yhdistyksiä, jotka ovat kunnan yhteisöllisyyden ja elinvoiman kulmakivi. Yhdistykset järjestävät runsaasti matalan kynnyksen toimintaa, kuten tapahtumia, harrasteryhmiä ja vertaistukea kaikenikäisille. Tämä aktiivisuus lisää kunnan vetovoimaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Kunta tukee tätä tärkeää toimintaa muun muassa avustuksin, kumppanuuspöydän kautta sekä tarjoamalla viestintänäkyvyyttä.

ASUKKAIDEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

HYTE tarkoittaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä. HYTETU-työ sisältää myös arjen turvallisuuden edistämisen. Kuntalain mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia, ja tämä työ on lakisääteistä sekä kunnille että hyvinvointialueille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä, jossa hyvinvointialueet keskittyvät sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluihin. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on velvollisuus suunnitella ja raportoida hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä luottamushenkilöille. Valtuuston tulee hyväksyä laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointikertomus on yhteenveto hyvinvoinnin nykytilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, kun taas hyvinvointisuunnitelma sisältää tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot ja resurssit hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointi-indikaattoreiden mukaan Joutsassa on monissa asioissa onnistuttu. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrä on vähäinen. Indikaattoreiden mukaan kirjastolainauksen kokonaismäärät ovat hyvät. Hyvinvointi-indikaattoreiden mukaan parantamisen varaa on ikävakioidussa sairastavuudessa ja pitkäaikaistyöttömien määrässä työvoimasta. Kaikkiin indikaattoreiden tuloksiin ei kunta voi vaikuttaa tai voidaan vaikuttaa vain vähän. Selvityksen mukaan tilanne Joutsassa on hyvä ahtaasti asuvien osuudessa väestöstä, erikoissairaanhoidon aikuispsykiatrian avohoitokäyntien määrässä, toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvien prosentuaalisessa osuudessa ja äänestysaktiivisuudessa. Sen sijaan huomioita on kiinnitettävä, vaikka kunnan mahdollisuudet ovat rajalliset, asukkaiden veronalaisiin tuloihin, työkyvyttömyyseläkettä saavien osuuteen, perusterveydenhuollon mielenterveyskäynteihin, poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikosten määrään ja yhden hengen asuntokuntien osuuteen väestöstä. Jotta tulokset paranevat, hyte-työtä on jatkettava ja resursseja suunnattava niihin asioihin, jotka kaipaavat vahvistamista.

Strategiakaudella 2026–2030 keskitytään vahvistamaan kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Tavoitteet perustuvat kattavaan analyysiin sekä kuntalaisten toiveisiin ja tarpeisiin. Hyvinvoinnin edistämisessä korostetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukemalla paikallisia yhdistyksiä ja vapaaehtoistoimintaa sekä kannustamalla kuntalaisia osallistumaan päätöksentekoon. Tavoitteisiin kuuluu keskeisten prosessien vahvistaminen, luottamuselinten perehdyttäminen, kunnan ja hyvinvointialueen vastuiden selkiyttäminen sekä hyvien käytänteiden esille nostaminen. Asukkaat osallistetaan raateihin ja kyselyihin, ja turvallisuuteen liittyen kerätään kokemuksia ja näkemyksiä.

KUNNAN OMISTAJAPOLITIikka

Omistajapolitiikka on osa Joutsan kunnan strategiaa ja keskeinen johtamisen väline. Kunnan huomattavimmat omistukset liittyvät Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeisiin, metsäomaisuuteen ja kiinteistöihin sekä kunnan eri yhtiöiden omistukseen. Omistajapolitiikan avulla määritellään, missä yhtiöissä kunta on mukana omistajana ja mitä tavoitteita omistajuudella on. Yhtiöille asetetaan selkeät taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet, ja niiden toimintaa arvioidaan vuosittain. Omistajapolitiikan tavoitteena on varmistaa, että kunnan omaisuutta hoidetaan hyvin ja yhtiöiden toiminta on luotettavaa ja tavoitteellista.

Omistamisen periaatteet sisältävät strategisten tavoitteiden tukemisen ja taloudellisen tai toiminnallisen hyödyn tuottamisen pitkällä aikavälillä. Kunnan omistamien yhtiöiden tulee toimia taloudellisesti kannattavasti ja tehokkaasti, ja niiden toiminnan tulee olla vastuullista ja kestävää kehitystä tukevaa. Omistuksia arvioidaan säännöllisesti ja tarvittavat muutokset tehdään toimintaympäristön muuttuessa.

Päätöksenteon tulee olla järjestelmällistä ja pitkäjänteistä, mikä turvaa pääomien tehokkaan käytön ja kuntakonsernin kokonaisedun. Kunnan merkittävimmät omistukset ovat Joutsan Lämpö Oy, Joutsan Vesihuolto Oy ja Joutsan Vuokra-asunnot Oy. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta ja tytäryhtiöt noudattavat kunnanvaltuuston hyväksymää konserniohjetta.

Omistaminen ei ole kunnan perustehtävä, vaan väline palvelujen tuottamiseksi ja järjestämiseksi. Omistamisella saadaan taloudellista tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä. Tytäryhtiöiden toiminnan pitää olla kannattavaa, eikä omistajuus saa vaarantaa kunnan taloudellista tulosta. Tytäryhtiöiden omistuksessa ei toistaiseksi ole tarvetta muutoksiin, ja niiden odotetaan tekevän vuosittain positiivisen tuloksen. Tytäryhtiöt eivät jaa osinkoja.

Joutsan kunnan merkittävimmät omistukset:

- Joutsan Lämpö Oy 86,4 %
- Joutsan Vesihuolto Oy 67,75 %
- Joutsan Vuokra-asunnot Oy 100 %
- Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeet 1670 kpl
- metsää, pinta-ala 1056 ha

Valtuustokaudella mahdollisia kehittämiskohteita ovat:

- Joutsan Lämpö Oy: paikallisen polttoaineen käyttäminen ja sähkökattilan käyttöönotto sekä biopolttoaineiden käyttö yli 99 %.
- Joutsan vuokra-asunnot Oy: käyttöaste 100 % ja uuden vuokra-asuntokohteen rakentamisen selvittäminen. Yksittäisistä asunnoista luopuminen.
- Joutsan Vesihuolto Oy: tavoitteena on verkoston kehittäminen ja vesiosuuskuntien liittäminen yhtiön toimintaan.

KUNNAN HENKILÖSTÖPOLITIikka

Henkilöstöpolitiikka tarkoittaa organisaation linjauksia, periaatteita ja käytäntöjä, jotka ohjaavat henkilöstön johtamista ja työvoiman hallintaa. Se on osa organisaation strategista johtamista ja sen tavoitteena on varmistaa, että työntekijät voivat toimia tehokkaasti, motivoituneesti ja oikeudenmukaisesti. Toimistotehtäviä organisoidaan uudelleen muodostamalla yhteinen palvelukeskus. Kiinteistöjen vähentyessä, tarvittavien tukipalvelujen kokonaistarvetta arvioidaan mitoituksilla.

Tulevaisuuden näkymät:

- Asiantuntijuuden kasvu
- Uudet toimintatavat, kuten työskentelytavat, ohjelmistot ja tekoäly
- Digitalisaation nopea kehittyminen ja teknologiaosaamisen korostuminen
- Työllisyydenhoito ja kotoutuminen
- Hyvinvointityön merkityksen kasvu
- Vähenevä henkilöstömäärä eläköitymisen ja työtapojen muuttumisen myötä
- Henkilöstön jatkuva kouluttautuminen ja joustavat työnkuvat

Johtaminen ja esihenkilötyö käsittää strategisen henkilöstöjohtamisen, henkilöstösuunnitelman ja -kertomuksen, työn tekemisen arvot, esihenkilöiden tukemisen ja valmentavan johtamisen, kehityskeskustelut sekä sisäisen viestinnän, palkitsemisen ja muistamisen.

Henkilöstön rakenne ja muutos käsittää kokonaismäärän laskun ja muuttuvat työtehtävät, asiantuntijuuden kasvun ja tehtävänimikkeiden muutoksen, sitouttamisen, palkkauksen ja joustavuuden, liukuvan työajan ja etätöiden, turvalliset ja terveet työtilat sekä työntekijöiden houkuttelemisen.

Osaaminen ja kouluttautuminen käsittää osaamisen ylläpidon ja kehittämisen, kouluttautumisen mahdollistamisen ja tehokkuuden lisäämisen, muuttuviin tarpeisiin vastaamisen ja digitalisaation kasvun sekä vanhoista toimintatavoista poisoppimisen.

Työyhteisö käsittää työyhteisötaidot ja sisäisen asiakaspalvelun, keskusteleva ja avoin ilmapiiri, työhyvinvoinnin tukemisen ja edistämisen, työterveyshuollon ja sairaspöissaolot sekä fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin. Työnantajalupaus käsittää tilan työnilolle ja kehittymiselle, keskusteleva ja avoin ilmapiiri, valmentava johtamisote, hyvin toimiva ja joustava organisaatio, turvalliset ja terveet tilat sekä modernit työvälineet ja toimintatavat.

KUNNAN ASUKKAIDEN OSALLISTUMIS- JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Tarvittaessa luottamushenkilöorganisaatiota on uudistettava/kehitettävä vastaamaan paremmin kunnan tehtäviä.

Kunta on jokaisen paikallisyhteisö, joka pohjautuu ihmisten väliseen luottamukseen. Luottamus puuttuu, jos ihmiset eivät luota omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa eivätkä päättäjät luota ihmisten kykyyn osallistua monimutkaisten asioiden käsittelyyn. Vuoropuhelu ja osallisuus rakentaa ja ylläpitää luottamusta. Kuntaliiton mukaan kuntalaisten osallisuutta ovat tieto-osallisuus, suunnitteluosallisuus, päätöksenteko-osallisuus ja toimeenpano-osallisuus. Tieto-osallisuus on muun muassa viestintä, ohjaus ja neuvonta sekä asukka-

den kuuleminen. Suunnitteluosallisuuteen kuuluu kyläillat, asukasfoorumit ja sähköiset osallistumiskanaavat. Päätöksentekoon kuntalaiset osallistuvat vaaleissa, neuvostoissa ja kunnan virallisissa toimitelmissä. Toimeenpano-osallisuutta ovat esimerkiksi kyläyhdistykset, vapaaehtoistoiminta ja erilaiset tapahtumat.

Strategiakyselyssä kunnan asukkaat pitivät seuraavia tekijöitä tärkeänä osallistumisen mahdollistamisessa:

- avoimuus päätöksenteossa
- kuntalaisten parempi kuuleminen ja osallistaminen
- kohtaamispaikkojen ja tapahtumien lisääminen
- kunnan johdon näkyvyys arjessa
- yhdistysten ja yrittäjien tukeminen
- peruspalvelujen laadun parantaminen
- ristiriitojen ja kuppikuntaisuuden vähentäminen
- konkreettiset teot ja johdonmukainen päätöksenteko
- syrjäseutujen parempi huomiointi
- vapaa-ajan asukkaiden mukaan ottaminen

Valtuustokaudella on otettava käyttöön uusia kansalaistoiminnan muotoja. Uudet osallistumisen muodot auttavat huomioimaan eri näkökulmia ja edistävät keskustelua päätöksentekijöiden keskuudessa. Lähidemokratia tuo osallistumisen lähelle asukkaiden arkea, mutta on tärkeää arvioida, kenen osallistumista eri osallistumistavat vahvistavat. Onnistuessaan monipuolinen keskustelu auttaa monimutkaisten kysymysten käsittelyssä ja huomioi erilaiset näkökulmat päätöksenteossa.

Rakentava vuoropuhelu on tiedonkeruuta, joka lisää ymmärrystä asioista. On tärkeää olla kiinnostunut kunnan asukkaiden arjesta ja mennä sinne, missä ihmiset ovat, kuunnella ja ymmärtää, mikä heille on tärkeää. Yhteistyö vahvistaa kuntaa. Vuoropuhelua on lisättävä osaksi asioiden valmistelua ja päätöksentekoa. Kuulemista ja mukaan ottamista on toistettava ja luottamusta rakennettava jatkuvasti.

KUVA: Kaikille kuntalaisille avoin keskustelutilaisuus Kulttuurifoorumi Joutsan kirjastossa

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN JA TUOTTAMINEN

A. Joutsan kunta tuottaa itse seuraavat palvelut:

- Varhaiskasvatus (mukana seudullisessa palvelualueessa)
- Perusopetus (tuottaa palvelua myös Luhangan kunnalle)
- Lukiokoulutus strategiakaudella – vaihtoehtoja avattava eri ratkaisuille
- Aamupäivä-/iltapäivätoiminta
- Keskeiset kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-ajan palvelut
- ICT (sisältää ostoja ja yhteistyösopimuksia yrityksiltä)
- Henkilöstöhallinto (sisältää ostoja mm. työterveyden Työterveys Aallolta, ohjelmistot, palkat ym.)
- Taloushallinto (sisältää ostoja mm. ohjelmistot, kirjanpito ym.)
- Viestintä (sisältää ostoja mm. painatus ym.)
- Asiointipiste (sisältää yhteistyösopimuksia mm. Kelan ja verottajan kanssa)
- Jätehuolto
- Kaavoitus
- Tukipalvelut
- Rakennusvalvonta (palvelua myydään Luhankaan ja Toivakkaan)

B. Joutsan kunta järjestää seuraavat palvelut yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa:

- Perusopetuksen aineenopetus
- Kulttuuripalvelut, mikäli haetaan yhteisiä ratkaisuja työntekijälle
- Vapaa sivistystyö (kansalaisopisto)
- Nuorisopalvelut – etsivä nuorisotyö (nyt ”myydään” palvelua)
- Yrityspalvelut; aloittavien ja toimivien yrittäjien neuvonta, aloittavien yrittäjien perustamisneuvonta ulkoistettuna palveluna
- Työllisyyspalvelut
- Maaseutu- ja lomituspalvelut
- Ympäristöterveydenhuolto

C. Joutsan kunta hankkii seuraavat palvelut ostopalveluna toiselta kunnalta tai yritykseltä:

- Ympäristönvalvonta
- Liikuntaneuvontapalvelut (yritykseltä)
- Työllisyys- ja elinkeinokoordinaattorin palvelut

2. JOUTSAN KUNNAN VISIO

VISIO

Yhteisöllistä ja merkityksellistä elämää

Joutsa on asukkailleen läheinen, rohkeasti luova, menestykseen kannustava ja ympäristöltään viihtyisä. Joutsa on turvallinen meille kaikille.

3. KUNNAN TOIMINTAPERIAATTEET

Toimimme vastuullisesti	Toimimme avoimesti /reilusti	Edistämme kestävästä kehitystä	Kunnioitamme toisiamme	Uudistamme ja vahvistamme joutsalaisuutta
Edistämme hyvinvointia	Viestimme avoimesti	Kunnioitamme ja suojelemme luontoa	Kannustamme tuomaan esille omia näkemyksiä	Vahvistamme yhteisöllisyyttä
Huolehdimme kunnan taloudesta ja omaisuudesta	Toimimme vuorovaikutteisesti	Edistämme rakennetun ympäristön kauneutta	Arvostamme toisiamme ja käytämme kaunista kieltä	Kannustamme yrittämään
Toimimme lähellä ihmisiä	Mahdollistamme osallistumisen	Arvostamme lähellä tuotettua ruokaa ja palveluja	Edistämme suvaitsevaisuutta	Arvostamme kotiseutua
Huolehdimme apua tarvitsevista	Perustelemme päätöksemme	Hillitsemme ilmastomuutosta		

4. PAINOPISTEALUEET

ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN

ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN

Kunnan päätöksenteossa on huomioitava:

Sopeutetaan, mutta ei luovuteta

- Palveluja suunniteltaessa huomioidaan aleneva väestökehitys.
- Taloutta sopeutetaan ensisijaisesti toimintaa kehittämällä ja ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja.
- Teknologiaa hyödynnetään niin, että hyvät palvelut voidaan saada pienemmällä henkilöstöresurssilla.
- Kunnan toiminnassa erityisesti rakentamisessa, huomioidaan ilmastonmuutos ja ympäristönäkökulmat.
- Sopeutumisessa hyödynnetään digitalisaation mahdollisuudet.
- Kuntayhteistyötä lisätään.
- Osallistamalla kunnan asukkaat toiminnan suunnitteluun saadaan kaikki mukaan sopeuttamiseen.
- Yhteisöllisyys sopeuttamisen resurssiksi.
- Koulutuksen kautta uutta osaamista.

MERKITYKSELLINEN ELÄMÄ

Joutsassa on mahdollisuus omanlaiseen, merkitykselliseen elämään, jota kunnan toiminta tukee. Joutsan päätöksenteossa huomioidaan:

- Joutsassa on mahdollista yhdistää työ ja vapaa-aika.
- Lasten kasvattaminen on turvallista.
- Perheiden hyvinvointia tuetaan.
- Nuorilla on mahdollisuus hyvään koulutukseen, harrastuksiin ja ystävyysuhteiden ylläpitämiseen.
- Kunta mahdollistaa uuden oppimisen ja itsensä kehittämisen.
- Kunta huolehtii ympäristöstään niin, että asukkailla on mahdollisuus kokea rauhaa ja luonnonläheisyyttä.
- Halutessaan kunnan asukkailla on mahdollisuus yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamiseen.

Kuntalaisille suunnatussa kyselyssä kysyttiin joutsalaisten näkemyksiä heille merkityksellisestä elämästä. Sanapilvi vastauksista on alla:

työpaikat liikunta
liikuntapaikat luonto
liikunta luonto
terveyspalvelut yrittäjyys
luonto yhteisöllisyys
yhteisöpalvelut liikuntapaikat
yhteisöllisyys kulttuuri
yhteisö palvelut
kulttuuri terveyspalvelut
palvelut yhteisöpalvelut
yrittäjyys työpaikat

4. TOIMINTAOHJELMAT

Kiinteistö- ja tukipalveluohjelma

TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE:

- Tehokkaat ja monikäyttöiset tilat
- Tarkoituksenmukainen kiinteistökanta ja rakennettu ympäristö
- Investointien lisäarvon tuottaminen
- Sopeutuva tukipalveluohjelma

LYHYET PERUSTELUT:

- Tilojen käyttöasteen ollessa korkea pystytään säästämään muiden kiinteistöjen kuluissa
- Luovuttaessa matalan käyttöasteen tiloista, säästetään kiinteistökuluja
- Muuntojoustavuudella pystytään nopeisiin tilaratkaisuihin ympäristön äkillisissä muutoksissa
- Tukipalvelut järjestetään tarkoituksen mukaisesti muuttuvan kiinteistökannan mukana
- Jokainen investointi tulisi perustella saavutetulla lisäarvolla

KESKEISET TOIMENPITEET:

- Tilaohjelma, jonka tavoitteena:
 - osa tiloista yhdistetään toimijoiden kesken
 - heikon käyttöasteen rakennuskannasta luovutaan
 - tukipalvelut määritetään tilaohjelman mukaisesti

ARVIOINTI VUOSITTAIN:

- Kiinteistöstrategian seuraaminen
- Tilaohjelman laatiminen ja raportointi.
- (Omistettujen bruttoneliöiden seuraaminen)

STRATEGINEN TILANHALLINTA PERUSTELUT:

Joutsan kunta tulee panostamaan entistä enemmän tilojen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Tämä tarkoittaa yhdistelmätiloja, monikäyttöisyyttä ja palvelutarpeiden optimointia. Jos tietyistä ei löydetä tehokasta ja strategista käyttöä, tilasta luovutaan parhaimmalla mahdollisella tavalla. Tehokas tilanhallinto luo oleellisen kustannussäästön.

Joutsan kunnan tilahallinto tukee vahvasti ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä. Tämä tarkoittaa energiatehokkuuden korostamista investoinneissa, elinkaariajattelun huomioimista ja pitkäaikaisesti kestäviä talotekniikkaratkaisuja korjausrakentamisessa.

Yhteistyötä korostetaan muiden kuntien, alueiden ja muiden alueella toimijoiden kanssa tilahallinnossa. Tämä tarkoittaa yhteisten tilojen kehittämistä, palvelujen yhdistämistä ja parhaiden käytäntöjen jakamista.

Joutsan kunnassa on varauduttava väestön muuttuvien palvelutarpeiden tuomiin haasteisiin. Tilojen on oltava joustavia ja muunneltavissa vastaamaan muuttuvia tarpeita. Väestössä tapahtuvat muutokset tulee huomioida kaikessa rakennetussa ympäristössä, kuten kaduissa, teissä, puistoissa ja muissa yleisissä alueissa rakennuskannan lisäksi.

Kunta tuottaa tukipalveluita omistamilleen rakennuksille ja kiinteistöille. Tukipalveluiden järjestäminen on sidoksissa tilahallintoon. Kiinteistönhoidon resurssit uudelleen järjestetään kiinteistöomaisuuden muutoksissa. Joutsan kunta käyttää tarvittaessa yhdistelmämallia, jossa osa tukipalveluiden resursseista voidaan ostaa palveluntarjoajilta.

Joutsan kunnan sivistystoimen strategia

RAKENTAVAA, OSALLISTAVAA JA TULEVAISUUTEEN KATSOVAA KEHITTÄMISTÄ

Strategian lähtökohtana ovat ajankohtaiset tarpeet, väestökehitys sekä kuntalaisten toiveet. Sivistystoimi elää kansainvälistyvässä toimintaympäristössä ja hyödyntää siitä saatavat kokemukset. Strategian lähtökohtina ajantasainen tilannekuva ja luottamushenkilöiltä sekä asukkailta saadut kommentit.

VARHAISKASVATUS

Ajanmukaiset varhaiskasvatuksen tilat toteutetaan vastaamaan lapsimäärän mukaisia tarpeita. Tilojen mitoituksessa huomioidaan sekä nykyiset että ennakoitua lapsimäärät, jotta kapasiteetti ja muunneltavuus vastaa muuttuvaan tilanteeseen. Tilojen monikäyttöisyys huomioidaan suunnittelussa. Varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan henkilöstön kelpoisuusehtojen muutoksiin ennakoivasti. Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen yhteisöllisesti. Leivonmäen alueella ratkaisut toteutetaan alueellisen tarpeen mukaisesti lähipalveluna ja tiloihin haetaan ajanmukaiset ratkaisut.

PERUSOPETUS

Oppimisen tuen uudistuksen mukaisesti tukea suunnataan erityisesti opetusryhmiin, jotka ovat toimivan kokoisia. Kouluverkko säilyy nykyisellään. Opetuksen kehittämisessä kuunnellaan oppilaita, huoltajia ja henkilöstöä. Perusopetuksessa keskitytään perusopetuslain mukaisiin tavoitteisiin ja edistetään liikunnallista elämäntapaa. Koulutyössä painotetaan osallistavaa ja yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Valmistavan opetuksen ryhmäkoot pidetään sellaisina, että ne tukevat oppimista ja yksilöllistä ohjausta. Valmistavan opetuksen kautta perusopetuksessa tutustutaan eri kieliin ja kulttuureihin. Molempipuolinen vuorovaikutus ja opiskelu edistää onnistuessaan suvaitsevaisuutta ja yhteistoimintaa.

Koulujen lähialueiden liikenneturvallisuutta parannetaan aloittein ja toimenpitein. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori voi kulkea turvallisesti kouluun ja harrastuksiin.

Lähikuntien kanssa yhteistyössä kehitetään ja toteutetaan uusia tapoja perusopetuksen järjestämiseen.

LUKIO

Joutsan lukion asemaa vahvistetaan laajalla kurssitarjonnalla ja syventämällä seudullista yhteistyötä. Lukion opiskelijoiden oppimisesta sekä viihtyvyydestä huolehditaan. Oppimisen tuki toteutuu myös lukiossa. Henkilöstö on pätevää ja sitä on riittävästi. Yhteistyötä lähikuntien ja korkeakoulujen kanssa tiivistetään. Lukiossa toteutetaan kansainvälistä yhteistyötä yhteistyössä lähikuntien lukioiden kanssa.

KUVA: Lukion opiskelijoita kertomassa toimittaja Niina Backmanille Joutsan lukiota.

VAPAA SIVISTYSTYÖ

Joutsan, Kangasniemen ja Toivakan yhteistyö vapaan sivistystyön saralla jatkuu tiiviinä. Kurssisisältöjä kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia tarpeita ja toiveita. Painopisteenä ovat käytännönläheiset, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista tukevat kurssit.

LIIKUNTATOIMI

Liikuntaneuvontatyö ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät ovat keskeisessä roolissa liikunnallisuuden edistämässä. Kunta tarjoaa neuvontaa kaikenikäisille ja järjestää ryhmiä, joihin osallistuminen on helppoa ja maksutonta tai edullista. Ryhmät tukevat terveyttä, yhteisöllisyyttä ja arjen aktiivisuutta. Tavoitteet ovat yhdensuuntaisia maakunnan liiton ja hyvinvointialueen kanssa. Liikuntapaikkojen käyttöaste on korkea. Kunta tukee monipuolista liikuntatoimintaa ja sitä järjestäviä seuroja ja yhdistyksiä.

NUORISOTYÖ

Nuorisotyössä varmistetaan kokoontumispaikkojen toimivuus ja saavutettavuus. Nuorisotilat pidetään viihtyisinä ja turvallisina. Nuorisovaltuustotoimintaa aktivoidaan järjestämällä tukitoimia, koulutuksia ja yhteisiä tapahtumia. Nuoret otetaan mukaan strategian toteutukseen. Tulevissa tilaratkaisuissa huomioidaan nuorison kokoontumistilat. Etsivää nuorisotyötä jatketaan ja vahvistetaan yhteistyötä.

KULTTUURI JA KIRJASTO

Kirjasto toimii monipuolisena lukemisen, sivistyksen ja tietopalvelun paikkana. Kirjastolain mukaisesti kirjasto edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tapahtumia järjestetään monipuolisesti. Kulttuurin asemaa nostetaan hyvinvoinnin kannalta merkittäväksi. Kunta tukee monipuolista kulttuuritarjontaa, tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia koko kunnan alueella. Kumppanuudet kunnan alueella toimivien kulttuuritoimijoiden kanssa tiivistyvät. Kinon toiminta jatkuu. Kulttuuri yhdistää eri sukupolvet ja lisää yhteisöllisyyttä.

Hyvinvointiohjelma

Hyvinvointityöllä pyritään edistämään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisemään korjaavien palveluiden tarvetta. Hyvinvointityön yksityiskohtaiset tavoitteet määritellään valtuustokausittain laadittavassa hyvinvointisuunnitelmassa, joka perustuu hyvinvointikertomuksen tuloksiin ja valikoituihin mittareihin.

TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vakiinnuttaminen osaksi kunnan peruspalveluja.
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ei ole oma, itsenäinen toimialansa vaan hyte-työtä toteutetaan olemassa olevien palvelujen sisällä
- Tiedon kerääminen kuntalaisten hyvinvoinnista ja elintavoista. Kerätyn tiedon hyödyntäminen palveluiden suunnittelussa ja ilmiöiden tunnistamisessa.
 - Palvelut, jotka perustuvat tutkittuun tietoon ja todelliseen tarpeeseen, ovat vaikuttavia ja taloudellisesti kannattavia.
 - Tieto edesauttaa kunnan peruspalvelujen suunnittelun lisäksi niiden palveluiden muotoilua, jotka eivät ole lakisääteisiä.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuuden lisääminen.
 - Vaikuttavat ja yhteistyöllä toteutetut palvelut ovat kustannustehokkaita.

KESKEISET TOIMENPITEET:

- Kunnan eri osastojen välisen yhteistyön lisääminen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
- Kuntalaisten kuuleminen kyselyiden ja asukasfoorumien avulla.
- Hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja sen tavoitteiden seuranta.
- Hyvinvointikertomuksissa esiin tulleiden ilmiöiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen.
- Yhteistyö toisten kuntien, hyvinvointialueen ja järjestötoimijoiden kanssa hyvinvointityön vaikuttavuuden lisäämiseksi.

ARVIOINTI VUOSITTAIN:

Vuosittain laaditaan hyvinvointiraportti, jossa käydään kootusti läpi hyvinvointisuunnitelmassa määriteltujen mittareiden tulokset. Tarvittaessa tarkistetaan tavoitteita tulosten pohjalta. Valtuustokauden lopulla laaditaan laaja hyvinvointikertomus, jossa tarkastellaan tuloksia kuluneen neljän vuoden ajalta ja tunnistetaan ilmiöitä seuraavan hyvinvointisuunnitelman painopistealueiksi.

Talousohjelma

TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE:

Ylijäämäiset tilinpäätökset

Emme tavoittele suuria ylijäämiä, mutta kestävän ja vakavaraisen kuntatalouden näkökulmasta pieni vuosittainen ylijäämä turvaa kuntataloutta pitkällä tähtäimellä.

Vakavaraisuus, positiivinen vuosikate ja poistotasojen hillitseminen

Vakavaraisuudella tarkoitetaan aktiivista omaisuuden ja omistusten hallintaa sekä hyvää omavaraisuusastetta ja pienehköä suhteellista velkaantuneisuutta. Poistojen vuosittaista määrää hillitsemme taseessa olevien käyttöomaisuuserien ajantasaisuuden tarkastelulla, mahdollisuuksien mukaan lisäpoistoilla sekä poisto-ohjelman päivityksellä.

Kilpailukykyinen veroaste

Vertailemme veroasteitamme suhteessa naapurikuntien ja Keski-Suomen muiden kuntien vastaaviin, sekä koko maan painotettuun keskiarvoon. Pohdimme vaikutuksia elinkeino-ohjelmaamme.

KESKEISET TOIMENPITEET:

- Kiinteistö- ja tukipalveluohjelman läpivienti.
- Henkilöstösuunnitelman toteutuminen.
- Huolehdimme, että kustannustehokkuus, laatu ja vaikuttavuus palveluiden tuottamisessa paranee entisestään.
- Arvioimme palveluiden tuottamistapoja.
- Pohdimme vaihtoehtoisia tulonhankkimisratkaisuja.
- Kunnan omistukset ovat tehokkaassa käytössä ja omistajapolitiikka on aktiivista ja ajantasaista.

ARVIOINTI VUOSITTAIN:

- Tilinpäätökset ja talousarviot.
- Uudistusten sekä talouden ja toiminnan toteutumisten aktiivinen seuranta.
- Kuntakonsernin talouden ja toiminnan tarkastelu.

Kotoutumishjelma

TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE:

Tarjota lakisääteiset kotoutumispalvelut säädetyssä ajassa.

- Vahvistaa kotoutumistyöhön liittyvää osaamista koko organisaatiossa.
- Kehittää kunnan viestintää niin, että se on saavutettavaa myös kotoutujille.
- Vakiinnuttaa kotoutumisasiat osaksi kunnan normaalia toimintaa ja suunnittelua.

LYHYET PERUSTELUT

Maahanmuuton määrä valtakunnallisesti vaihtelee, mutta etenkin työperäisten tulijoiden määrä on jatkuvasti lisääntynyt. Ylipäätään kansainvälinen liikkuvuus ja monikulttuuriset perheet ovat lisääntyneet. Tämä näkyy Joutsankin väestötilaistoissa. Vieraskielisiä asui vuonna 2014 Joutsassa 72 henkilöä, mikä on 1,5 % väestöstä. Vuonna 2021 vieraskielisiä henkilöitä oli 108, prosentteina 2,5 % asukkaista. Vuonna 2024 vieraskielisiä kuntalaisia oli jo 218, mikä on 5,3 % väestöstä. (Tilastokeskus)

Joutsaan muutetaan ulkomailta monista syistä: pakolaisena vastaanottokeskuksen kautta, työntekijänä yritykseen, perhesiteen perusteella. Maahanmuuton syistä riippumatta tulijoilla on oikeus ja tarve kotoutumispalveluihin. Laki kotoutumisen edistämisestä määrittelee, millaisia palveluita ja missä määrääjassa kunnan tulee kotoutujille tarjota. Tehtävien rahoittamiseksi kunnalle maksetaan korvausta valtionosuuksissa, laskennallisina korvauksina ja erityiskorvattavat kustannukset toteutuneiden kulujen mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö korvaa koulutukseen liittyviä kuluja. Tehokkaan kotoutumisen kannalta on tärkeää, että muuttajalle on tarjolla oikeita palveluita oikeaan aikaan.

Vastaanottokeskuksen toiminnan mahdollinen lakkaaminen ei kokonaan poista kotoutumispalveluiden tarvetta, koska Joutsaan saapuu jo nyt työperäisiä maahanmuuttajia ja heidän perheenjäseniään. Työperäinen ja perhesiteen perusteella tapahtuva maahanmuutto tulee seutukunnalla todennäköisesti jatkumaan ja mahdollisesti lisääntymään.

Kotoutumistyö on poikkihallinnollista. Sitä ei koskaan voida toteuttaa vain yhden henkilön tai osaston voimin. Vieraskielistä väestöä palvellaan kaikilla kunnan osastoilla ja siksi siihen liittyvää osaamista täytyy olla koko organisaatiossa.

KESKEISET TOIMENPITEET

- Tiivis yhteistyö Puulan seutuopiston ja työllisyysalueen kanssa tarvittavien koulutusten ja muiden palveluiden järjestämiseksi.
- Jatketaan matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelua maahanmuuttaneille. Kotoutumislain mukaan sitä tulee tarjota kaikille kunnan ulkomaalaistaustaisille asukkaille riippumatta maahantulon syistä ja maassa vietetyn ajan pituudesta.
- Järjestetään säännöllisesti yhteistyöpalavereja ja osallistutaan koulutuksiin, joilla lisätään kunnan henkilöstön osaamista kotoutumisasioiden osalta.
- Kunnan verkkosivuille luodaan oma osionsa kotoutujille ja vieraskielisille.
- Ohjelmapapereiden ja suunnitelmien päivitysten yhteydessä huomioidaan vieraskielinen väestö.
- Varmistetaan, että kotoutumisasioiden on nimetty vastuhenkilö kuntaorganisaatiossa ja hänelle resursseja tehtävien hoitamiseen.

ARVIOINTI VUOSITTAIN

- Seurataan, ovatko kotoutuja-asiakkaat päässeet heille kuuluviin palveluihin säädetyssä ajassa.
- Kotoutujille järjestettyjen koulutusten määrä.
- Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelun saatavuus.
- Kunnan verkkosivuille on toteutettu osio kotoutujille ja vieraskielisille.
- Kotoutujat ja vieraskieliset on huomioitu kunnan suunnitelmissa ja ohjelmapapereissa.
- Kunnalla on edustaja keskeisimmässä kotoutumisen työryhmissä ja verkostopalavereissa.
- Kotoutumisasioiden vastuhenkilö(t) on nimetty.

Elinkeino-ohjelma

TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE:

- Toteuttaa Joutsen-lupauksen toimet ja vahvistaa Joutsen profiilia yritysmyönteisenä kuntana.
- Mahdollistaa toimivien yritysten kasvua, uuden liiketoiminnan ja yrittäjyyden kehittymistä.
- Kasvattaa tunnettuutta hyvin saavutettavana, luonnonläheisenä ja palveluiltaan monipuolisena paikkana, jossa hyvä elinympäristö tukee yrittäjyyttä, etätöitä ja työelämää.

LYHYET PERUSTELUT

Joutsen toimintaympäristössä vaikuttavat laajemmat talouden haasteet ja yhteiskunnalliset trendit. Vuonna 2024 teknologiateollisuuden ja kaupan kasvu pysähtyi Keski-Suomessa, mutta yksityiset palvelualat kasvoivat edelleen. Palvelualat työllistävät yli kaksi kolmasosaa keski-suomalaisista. Yritysten määrä väheni Keski-Suomessa vuoden 2024 lopulla ja 2025 alussa yli 1700 yrityksen lopettaessa

toimintansa, kun samalla hieman alle 800 aloitti. Väestöennusteet osoittavat laskua useimmissa maaseutukunnissa, mikä heikentää kulutuskysyntää myös Joutsen lähikunnissa.

Joutsen yrityskanta on säilynyt vakaana, noin 440 yrityksessä vuosina 2021–2025. Aloittavia yrityksiä on vuosittain 13–25, mutta myös lopettamisia tapahtuu. Liikevaihdon perusteella merkittävimmät toimialat ovat olleet vähittäiskauppa, rakentaminen sekä metsätalous ja puunkorjuu, matkailutulon arvioitiin vuonna 2022 ylittäneen metsäalan liikevaihtotason. Työttömyys oli 11,6–15,8 % vuoden 2025 alkupuoliskolla Joutsenissa ja 65 % työpaikoista on palvelualoilla. Suurin osa yrityksistä on yk-sinyrittäjiä tai työllistää alle 5 henkilöä ja 20 suurinta työllistäjää työllistää 9–40 henkilöä. Joutsen seutukunnalla yritysten liikevaihto kasvoi vielä vuonna 2024 muusta Keski-Suomesta poiketen, mutta toimintaympäristön haasteet koskettavat myös aluettamme.

Sijainti Nelostien varrella, runsas vapaa-ajan asutus, asema seudullisena palvelukeskuksena, pitkät yrittäjyysperinteet ja toimiva yrityskanta sekä monipuoliset palvelut ovat jo olemassa olevia Joutsen vahvuuksia. Huomioiden toimintaympäristön kehitysnäkymiä muodostuvat kunnan yritysmyönteinen profiili sekä yritysten toimintaedellytyksiä tukeva toiminta, toimivien yritysten kasvu sekä säilyminen yhä tärkeämmiksi menestystekijöiksi. Yritysmyönteinen ilmapiiri ja elinvoimainen yrityskanta vahvistavat sekä Joutsen vetovoimaa että pitovoimaa ja luovat edellytyksiä myös uuden yritystoiminnan kehittymiselle.

KESKEISET TOIMENPITEET

- Rakennetaan yhteistä menestystarinaa; jalkautetaan Joutsen-lupaus osaksi kunnan toimintaa ja kehitetään vuorovaikutusta yrityskentän kanssa.
- Edistetään yrittäjyyden aloittamista, kasvua, verkostoitumista, uudistumista ja omistajanvaihdoksia.
- Järjestetään yrityspalveluita aloittaville ja toimiville yrityksille, aktivoidaan yrityksiä kehittämiseen ja investointeihin ja hyödyntämään kunnan tukimuotoja sekä kansallisia yritystukia.
- Tehdään sidosryhmäyhteistyötä osallistuen yritysten toimintaedellytyksiä ja yrittäjäosaamista kehittäviin yhteishankkeisiin ja toimenpiteisiin.
- Vahvistetaan yhteistyötä työllisyysalueen ja oppilaitosten kanssa osaavan työvoiman turvaamiseksi ja edistetään työmarkkinakelpoisuuteen positiivisesti vaikuttavia toimia.

- Tarjotaan kilpailukykyisiä yritystontteja, ylläpidetään toimitilahakemistoa ja selvitetään yritys-kohtaisesti toimitilamahdollisuuksia, käydään aktiivista vuoropuhelua nykyisten kunnan omistamien toimitilojen vuokralaisten kanssa.
- Toteutetaan aktiivista viestintää ja Joutsan alueen markkinointia. Matkailussa panostetaan myös oman aluebrändin näkyvyyteen (Visit Joutsa - Visit Jyväskylä).

ARVIOINTI VUOSITTAIN

- Järjestetään vuosittain Joutsa-lupauksen seurantatapaaminen kunnan ja yrittäjäyhdistysten välillä.
- Seurataan yrityskannan määrän kehitystä.
- Arvioidaan elinkeino-ohjelman tavoitteiden saavuttamista mahdollistavan palvelurakenteen toteutumista.
- Hyödynnetään Kuntabarometrin tuloksia ja julkaisun välivuosina muuta kyselytutkimusta.

KUVA: Joutsalaisia yrittäjiä ja kunnan edustajia yhteisessä tilaisuudessa.